
Útržek rodinných análů

Útržek bývá zpravidla náhodný a tím zřídka obsahem zábavný. Obávám se, že takovým by se zprvu mohlo zdát i toto vyprávění o zcela všední, nijak významné rychnovské rodince, jejíž předností může být toliko, že vychovala řádné potomstvo. I když to nepodceňujeme a i když si uvědomujeme, že se během děje vyskytne vzrušující a zvláště bolestná epizoda oslepnutí, nepovažovali bychom to za spravedlivý důvod, abychom ji vyvolávali z rukopisných stránek naší rodinné kroniky¹ a výjimečně jí přiznávali nárok na tiskařskou čerň. Avšak na jeviště musí za okolností obzvláště sympatických vystoupit osobnost cizí, na které se po dlouhá desetiletí soustavně páše křivda, že se nechává zapadnout v zapomenutí, ačkoliv to byl mimořádně vynikající mladý český vědec, lékař, jehož stále mohutnící zahraniční věhlas přerвала příliš předčasná smrt.

A byl rodákem z Podorlicka.

Avšak zatím ho neprozrazujme, aniž šířeji vysvětleme, že jeho lidská velikost nezaostávala za vědeckou. Otevřeme stránky análů.

Můj pradědeček František Jošt byl Rychnovák, vícekrát puncovaný. Především starousedlictvím, poněvadž už jeho tatínek Johann Josef a děd Jan byli místní rodáci, trvale hospodařící v popisném č. 197, kde stávala i Františkova kolébka. Rychnovákem byl i po přeslici, neboť jeho maminka Alžběta, které se 6. srpna 1816 narodil,² byla dcerou starého zdejšího rodu Balcarů a byl jím konečně i oním svérázně rychnovským povoláním, jež se odevšad halasně hlásilo rachotem soukenických stavů. Až na drobné výjimky ve vedlejších liniích se hlásili Joštové mezi soukeníky tradičně.

Protože se mu vojna vyhnula, mimo nezbytný vandr

a pozdější občasně výpravy za dospělými dětmi do sousedního Kostelce nad Orlicí se pradědeček z rodného města vlastně nehnul a posléze jednasedmdesátiletý³ na tamním starém hřbitově i složil své kosti. Nic nesevďčí, že by žil nuzně, spíše jeho přestěhování na rynek do jednoposchodového domu číslo 30 na nároží dnešní ulice Komenského potvrzuje naši domněnku, že se mu příčinnost a šetrnost vyplácela a že jeho prkenice znatelně nezhubla ani poté, když v letech kolem prajské války musela vyplácet věno třem provdaným dcerám. Na rozdíl od dřívějších dokladů, jež pradědečka zásadně zařazovaly mezi soukeníky, čteme nyní, že je v čísle 30 označen jako „soused a hospodský“. Vskutku je tam šenk tou dobou doložen.

Máme před sebou několik snímků, z nichž si tvář tohoto bodrého Rychnováka smíme oživit před očima. Na nejstarším má ještě tmavé tuhé vlasy, sverpě vzdorující hřebenu, který jim chtěl vnutit stezičku. Tím přijímá vyholený obličej venkovsky prostý a přece rozšafný, uvážlivý výraz. Střih kabátu ukazuje sice na maloměstského krejčího, zato jakost látky soukeníka nezahanbuje. Vrozená a rázovitá bodrost je základním a neodmyslitelným znakem jeho zjevu i — troufáme si říci — jeho mluvy. Odvozujeme to z jediné delší písemnosti,⁴ jež se po jeho ruce dochovala a jež přímo sálá vtipně samorostlou moudrostí. Je to dopis, jímž jako stařec těší svou mladinkou vnučku, mou pozdější maminku, kterou poslali do Vídně na němčinu a jí se tam až zoufale stýskalo. Domlouvá jí, že to tak musí být, neboť „je to pro každého Čecha tuze potřební aby uměl dvoji nařeči, kdo to neumí je na chibě“ . . . „jak pak dyby mu Němec nadal tak musí mlčet dyž mu nerozumi . . .“ Svatá pravda, pradědeček měl asi zkušenosti, jak skopčáci od Deštného uměli Čechům nadávat!

Povšimli jste si, že jsme dosud slůvkem nehlesli o prababičce? Ano, záměrně se cele soustředujeme na podobiznu ústřední postavy, abychom rozptýlenými barvami nesetřeli jejich věrnost a sytost.

Pradědečkův lokální patriotismus selhal toliko v jediném — domácí krásky ho nenadchly a srdce ztratil za humny. Ale jakmile to seznal, neodkládal a poměrně mlád — třiadvacetiletý — se 19. listopadu 1839 v Chocni oženil s Mářinkou, dne 3. února 1819 narozenou dcerou tamního sedláře Františka Drahoše a jeho manželky Josefy, za svobodna Miškové ze vsi Lukavice. Ta data stačí, abychom matriku⁵ odložili a znovu zalistovali v rodinném albu. Přeshkoda, že si pan Daguerre se svým vynálezem o nějaké desíletí nepřivstal, protože si naše praba-

bička, baculatá parádnice s čipernými zorničkami pod souměrným klenutím obočí, na svůj libý zevnějšek zřejmě potrpěla a ráda se jím pochlubila fotografické čočce. Ta však už novomanželku nezastihla a dochovala nám usedlejší zjev, ty načechrané, starosvětské, pod bradou velkou mašlí podvázané kaputky, roztomile věncící hladké, uprostřed rozčísnuté vlasy nad plnými tvářemi.

Po třech dcerách, o nichž jsme již slyšeli, darovala choti poměrně později – snad⁶ 24. dubna 1856 – i synka Františka. On to bude, kdo asi po čtvrt století získá ženitbou Joštově rodu čest příbuzenství nejen s váženou rychnovskou rodinou Durychů, honosící se věhlasnou památkou našeho prvního slavisty P. Fortunáta Durycha, ale tím i s patricijským zdejším rodem Vostřebalů, jehož zvlášť výrazným představitelem je zasloužilý purkmistr Josef Mikuláš (1820–1898) a jeho syn, vzorný venkovský kulturní pracovník Rudolf (1867–1932). Leč na tyto mimořádně zajímavé rodopisné podrobnosti⁷ není tu dost místa.

Léta ubíhají, fintivý špenser nad širokánskou kostkovanou krinolinou a hedvábi s krajkovým límečkem ustupují střízlivějšímu vkusu a je tu ctihodná matróna, postupně provdávající dcery a s pýchou oblékající svého benjamínka do tmavých šatů k prvnímu Veni sancte, jímž – jako tehdy všude jinde – začínal gymnasijský školní rok.

Náš František studentíkem! Událost v naší historii mnohem závažnější, než se napohled jeví, protože jí se ocitá prababička, dosud stojící stranou, v důvěrnějším vztahu k ústavu, jehož kresba má v našem starosvětském obrázku vynikající, ba dominantní polohu. A nejen to. O zdejší piaristické koleji a škole je právem vryto do kamene, že zdárně vychovala přčetné syny širého kraje s mohutnou postavou Františka Martina Pelcla, dějepisce a prvního profesora českého jazyka na Karlově universitě v čele. Tradice tak úctyhodná, že – ať uvědoměle či jinde toliko bezděky – si své okolí podmaňuje a sama se v něm umocňuje v jakési místní paládium. Rychnovští jsou právem na své starobylé učení pyšní.

Prababička nebyla žena učená, měla jen srdce, nikoliv rozhled Schulzovy „Latinské babičky“, a přece byla povolána stát se její proší následovnicí. Rodinné vzpomínky jistě nelhaly, když nám vyprávěly, s jakou vřelostí a pochopením přilnula – jistě synkovým vlivem – k onomu rozkošnému mikrokosmu, který si na každém středním ústavu vytvoří studentská družnost. Cítila se šťastna v úloze mateřské patronky tohoto stádečka, Františkových spolužáků, obzvláště pak přespolních a nuznějších, kteří potřebovali přilepšení. A jak léta mýjela a počet

absolvovaných tříd se kupil, množil se i kruh těchto malých chráněnců.

Po vakacích roku 1872 se zjevil v gymnasijských síních nový žáček, nejspíše se rozhlížejí primánek, přicházející z prostředí, byť ne vesnického, přece jen značně jednoduššího. Při zápise předložil křestní list,⁸ na němž je čerstvým inkoustem jmenován Jan Nepomuk Mitvalský z Kunvaldu popisné č. 108, kde se 1. června 1861 řeznickému mistru Václavu Mitvalskému a jeho manželce Anně, za svobodna Bílkové, narodil.

Kdy a jak našel cestu do rodiny Joštových, nevíme, předpokládejme, že ho bezradného objevil a přivedl student František, třebaš byl mnohem starší, připustíme i jinou sterou možnost, vždyť všechny jsou bezvýznamné, a nás zajímá jediné, že si prababička kunvaldského chlapce upřímně oblíbila. Nemohla mu sice poskytnout víc, než trochu náhrady za ztracené teplo rodiny, nebyl to totiž hoch nuzný, když ani školné mu nebylo prominuto, a přimluvu ve škole nepotřeboval vůbec. Nadáním oplýval ve všech disciplínách tak suverénně, že se stal i v profesorském sboru bezpečným favoritem premiantství od primánského startu až po oktávanský finiš. — *Ingenium innatum auro nobilius* — říkával o něm s Ovidiem ve sborovně jeho latinář.

Jenže již záhy počala dvojí starost prababiččinu péči o mladé studentiky brzdit. Prvá byla radostná — v Kostelci nad Orlicí, sídle provdaných dcer, se množila vnoučata. Není ošemetnějšího úskalí, než zabřednout podrobnostmi genalogie do nepřehlednosti, a proto ze všech těch nově rašících výhonků si zapamatujme jediné, že druhorozené dceři Josefě, provdané za strážmistra Josefa Nováka, se již o něco dříve — 27. července 1869 — narodil v Kostelci nad Orlicí⁹ syn Bedřich.

Zcela jiná, zarmucující, ba hrozivá byla starost druhá. Prababiče valem slábl zrak a dnes, kdy víme, že to byl zárodek šedého zákalu, chápeme, že tehdejší rychnovská věda lékařská stála nad takovým úkladem bezmocná. Dodnes dojíká prababiččina fotografie poslední — stařenka s tváří sice jen mírně zchřadlou, zato bělovlasá a v očích důlcích zcela vyhaslá. To už patrně neblahý proces došel k cíli a vyústil v patnáctiletou slepotu.

Úděl jistě nad jiné hořký, a přece omezený styk s vnějším světem nevyklučující. I přes čirou temnotu zářil jistě plným letním jasem onen den uprostřed roku 1875, kdy student František maturitním vysvědčením korunoval a skončil přípravu svých životních plánů. K dalšímu studiu se totiž neodhodlal a nabídl své síly finanční správě, která ho ve stopách provdaných sester poslala též —

do Kostelce nad Orlicí. Dík úzkému sousedství a snadnosti návštěv se tím rodina rozdělila necítla.

Je to k nevíře, ale v prvním pololetí septimy, tedy školního roku 1878–9, připraví nám náš kunvaldský chránělec, až posud premiant vytrvalec a ozdoba třídy, překvapující senzaci. Pouhým škrtem v katalogu,¹⁰ tedy očividně v poslední chvíli, byl mu přepsán prospěch v náboženství z „výborného“ na „chvalitebný“ a takto o jeden stupeň snížená klasifikace nejen setrvá přes semestr letní a tam postihne i některé podřadnější předměty, ale — hrůzo! — dopadne i na samu známku z mravů!

Ať katalog o příčinách sebezarytěji mlčí, možná, že roušku té tajuplné aféry přece jen maličko poodhrneme. Je pro ni typické, že začíná nápadně náhlým, ba překotným snížením známky z náboženství, což je vysvětlitelné toliko stejně nenadále vytrysklým hněvem profesora náboženství, piaristy P. Guggenbergera. Těsně před pololetím došlo mezi ním a kunvaldským studentem ke konfliktu, který pro krátkost času nebylo možno zlikvidovat zcela a jeho nejcitlivější kárné důsledky byly přeneseny do semestru letního. Leč katechetova nemilost měla ještě houževnatější výdrž a přetrvala dvojkou z mravů i prvý běh tak významného ročníku, jakým je oktáva, třebaš ostatní profesoři usilovali výbornou klasifikací ve všech disciplínách navést Mitvalského celkový prospěch na starou premiantskou kolej. Na závěrečném vysvědčení před maturitou byl už znovu prvým mezi dvaadvaceti spolužáky, nad čímž se obměkčil i sverepý káfa a nad skvrnou v rubrice „mravy“ udělal velkodušný kříž.

V našich očích P. Guggenberger našemu studentu spíše prospěl než ublížil. Dal nám důkaz, že kunvaldský rodák nepatřil mezi hrbící se ustrašence a že svůj trvalý primát nevydobył tupým a podlézavým dřičstvím, nýbrž pozeňnanou syntézou talentu a píle. To konečně vzápětí potvrdí i lékařská fakulta staroslavné pražské alma mater.

Díkuvzdáním Te Deum laudamus se tenkrát studentici s dokonaným školním rokem loučili a vyzváním Veni sancte příští vítali. Údobí mezi oběma církevními hymny představuje v roce 1880 pro slepou prababičku předěl a stěídání. Mitvalský stěhuje svůj studentský kufřík do Prahy a kostelecký vnuk Bedřich Novák do Rychnova. Dorostl i on v gymnasistu. Pochybujeme, že mu mohla nevidomá stařena uspořit výdaje za byt a stravu, ale nic není vyloučeno. Především byli Novákovi nezámožní, ba potřební a prababička měla velkou oporu ve svém statném, jen pozvolna stárnoucím chotí. Takhle, jak foto-

grafie ukazuje, vyhlížel o své šedesátce – hlava sice silně prokvetlá, zato pranic prořídla, vždyť ta odbojná, nepodajná čupřina vzdoruje kartáči dodnes a celý zjev omlazuje. Klidný, jasný, dobromyslný pohled, lehounký úsměv a pod límcem kravata, tak roztodivně propletená, že by i gordický uzel strčila do kapsy. A protože se mu v kolenech revmatismus nezahníždil, nabídl se za pohotovou a rychlonohou spojku mezi rodinami obou orlických měst.

V tomto čase příběhnou zhusta z Kostelce slepé babičce posloužit a maličko ji rozptýlit dvě její vnučky shodného jména Mařenka. Žabky, rozjívěné školačky, sestřenky přibližně téhož věku, jejichž hebké tvářičky slepá poznala nejvýše jen hmatem a rozlišuje je pouze sluchem podle hlasových odstínů.

Ne, nehněvejte se na ty malé nezbednice, když si chvíli co chvíli rozlijí u babičky ocet, protože bývají přistiženy, jak se pokoušejí hřešit na její slepotu. Obvyklou příčinou sváru bývaly prastaré rychnovské modlitby,⁴¹ v jejichž úhledném švabachu si prababička ráda čítávala, a dnes jí ta útěcha chybí. Nejsou tu tedy mladinké vnučky, aby stařence střídavě předčítaly?

Ujaly se toho nejen s kyselým obličejem, ale i s hříšným postranním plánem, že budou odstavce přeskakovat a tím si to mnohomluvné opěvování nebeštanů zkrátí. Chytračky! Nenapadlo je, že příroda obvykle odškodní ztrátu zraku zesílenou pamětí a že se dá prababička takhle podvádět jen po těch nemnohých čteních, pokud se jí v hlavě nerozbrěsklo. Byla z toho bandurská, pravda, ale opravdové hromobití se sneslo teprve, když si ty čtveračky vymyslely novou nezbednost. Dostaly příkaz doprovodit babičku do kostela k svatému Havlu a bdít nad ní, pokud se nepomodlí. Pokud se nepomodlí! Ze zkušenosti věděly, že to nevyhlíží na krátký otčenášek a že kuličky růžence budou mezi okoralými prsty chrastit nejméně půl druhé hodiny. Smluvily se tedy, bez hlesu vyčkaly, až se slepá zcela pohrouží v rozjímání, a pak se po špičkách jak myšky vytratily ze svatyně. Prababička dlouho jejich nepřítomnost nepostřehla, a když ji posléze zjistila, schvátíl ji o děvčata velký strach. V kostele nebylo mimo ní živé duše, odhodlala se tedy s námahou a jistě i s nebezpečím belhat se podél stěn ke vchodu a odtamtud uděšeně volat vnučky do všech stran. Ale kdežpak ty! Poskakovaly vpovzdáli na jedné noze mezi kruhy, jež si vydlabaly do země, s tak horoucím zanícením, že by i archandělovu trubku přeslechly. – Ne, nedomnívejte se, že žalujeme ze zlomyslnosti, musíme tyto hříšky připomenout, poněvadž o nich znovu uslyšíme ve chvíli nad jiné kriticky vyostřené.

Nyní vstupujeme, žel, v údobí, jehož vnitřní vzruch se vybíjí jen ve studentech a jejich nejbližším okolí, takže celá léta vyhlížejí nehybně a neměnně, až se nám to nudné zdá. Konečně budme upřímní — i věčná chvála přestane bavit. A přece ani v Praze ani v Rychnově nemůžeme jinak. Mitvalský zmáhá universitní rigorosa s tak bohatým fondem znalostí, který nemůže uniknout pozornosti profesorů a jeden z nich už ho v duchu zařazuje ve svůj příští vědecký štáb. A Bedřich Novák, třebaš neoslňuje jako jeho kunvaldský předchůdce, jde v jeho stopě opravdu se ctí. Je samozřejmé, že oba dorazí k cíli bez pozdržení, Mitvalský je roku 1885 prohlášen doktorem lékařství a prababiččin vnuk Bedřich odchází o tři léta později z rychnovského gymnasia se zvlášť slibným maturitním vysvědčením.

Leč teď se jejich starosti podstatně rozejdou. Zatímco se Mitvalský o svou nejbližší budoucnost starat nemusí, protože rovnou z promoční auly je volán na kliniku profesora očního lékařství Schöbla, Bedřich, rovněž toužící po medicíně, teskni, že tato životní cesta je mu patrně nedostupná. Břemeno pražských studií je jeho rodině naprosto neúnosné. Tu se dozví o celkem vzácné státní subvenci, která by mu sice postačila, ale je vázána podmínkou přetěžce splnitelnou — veškeré zkoušky musí být složeny s vyznamenáním a studie skončeny sub auspiciis. Neváhá, podepíše revers a po prázdninách se jako nováček posluchač setkává na akademické půdě s asistentem MUDr. Mitvalským.

Směle předpokládejme, že to bylo shledání srdečné, přátelskými vzpomínkami oplývající a že mezi nimi rodina Joštova se slepou prababičkou nebyla námětem posledním. Dál jsme přesvědčení, že se schůzky obou krajanů alespoň příležitostně opakovaly a z nich se pozvolna rodila odvážná myšlenka, jež jak jímavými pohnutkami, tak nebojácným uskutečněním se nám jeví lidsky nejzářnějším listem této historie. Marně dumáme, kdy přesněji k tomuto rozhodnutí došlo, mate závratně stoupající kariéra Mitvalského. Již roku 1888 je důvěrou nesrovnatelně starších vědeckých kolegů poctěn redakcí „Časopisu českých lékařů“, jehož úroveň za pětiletého vedení znamenitě pozvedl. Publikuje i v zahraničí a jeho odborné úvahy v pařížské „La clinique ophtalmologique“ a v krakovském „Postęp okulistyeny“ seznamují jeho jméno s evropskými kapacitami okulistiky.

Na úspěchu prababiččiny operace byl účasten jak citově, tak i prestižně. Vždyť by v očích malého města vyrostl v divotvůrce. A protože zásah prováděl na Schöblově klinice, máme zato, že z opatrnosti využíval zkušeností

a přítomnosti svého renomovaného šéfa, čili odstranil zdárně šedý zákal ještě dlouho před rokem 1890, kdy byl — devětadvacetiletý! — jmenován docentem očního lékařství na Karlově universitě.

Abychom událost, na Rychnovsku široko daleko jistě neslychanou a tedy jistě senzační, zvážili spravedlivě, musíme odložit dnešní zorný úhel a řídit se výlučně poměry tehdejšími. Nedokonalost chirurgických nástrojů musela nahradit operatérova dovednost, i při nejvyšší svědomitosti navazující na experiment. A prababička? Uvažme, že dobrodiní anestézie bylo tehdy neznámým pojmem a že tedy celý ten krajně bolestivý zákrok protpřela při plném vědomí. Tak mocná a sebe nešetřící byla její touha spatřit opětně tváře svých drahých!

Operaci přirozeně muselo dovršit úspěšné hojení. Chorá byla v obvazech, nepropouštějících zákmit šera, převezena domů a uložena ve zcela zatemněném pokoji. I obklady směly být vyměňovány jen za večerní tmy. Staré tělo — téměř sedmdesát — zotavování neurychlovalo a tak minulo více týdnů, než Mitvalský ohlásil, že přijede do Rychnova dílo dokončit. K asistenci vzal s sebou medika Bedřicha Nováka.

Nic není románově přikrášleno na tomto výjevu.

V hustém přítmí se kolem prababiččina lože sešla celá rodina, v potlačovaném rozehvění a očekávání, zda se záznak podaří, téměř nedýchající. Mimo Mitvalského a prababičky, kteří prý jedini si odpovídali klidně, nikdo se neodvažuje hlesnout a upřeně sleduje lékařovy prsty, opatrně snímající obvaz za obvazem. Zmizel poslední, rána vyhlíží zcela zhojeně, zvláště když je vymyta dezinfekcí, o kterou pečuje vnuk Bedřich. Už se zcela obnažily zapadlé důlky, víčka pootevřela a mdlobné zorničky zprvu bázlivě zatápaly, zda to temno kolem není zklamání. Tu lékař propustil skulinkou záclony trochu sytější paprsek, který již zřetelněji odkryl obrys okolí. Ne, nebyl to klam, slepá prohlédla, zrak byl vzkříšen!

Udivené a nejistě tékala od tváře k tváři. Poznávala dcery, syna, zetě, všechny značně zvrázněné, znatelně zestárlé. Viděla vnuky a vnučky, svěží dorost, který naposled zřela ještě v peřinkách, viděla ty, jež posud znala jen po hlase. Příliš vysilující zážitek, od něhož si musela odpočinout dobrovolným návratem do tmy, z níž právě byla vysvobozena. Ti, kteří přihlíželi, to pochopili, pokoj se rozčeřil úlevným, radostným vydechnutím.

Když se znovu rozhlédla, opanovala už rozehvění natolik, že se sama podrobila zkoušce, a prstem po řadě na každého ukazujíc, volala ho k sobě. Dobře to dopadlo až na dvojici vnuček, těch dvou neposedných Mařenek, jež

rozlišovala toliko po hlase. Neuhodla jejich tváře, zaměnila je a soud rodiny se ihned shodl v mínění, že je to trest děvčat za hříšky, jichž se na babiččině slepotě dopouštěly.

Mitvalský poodstoupil. Ač uvyklý úspěchům, tentokráte musel být cele zaplaven vnitřním uspokojením. Daroval prababičce cosi nedocenitelného, ničím nevyvážitelného. A nikoliv toliko na chvíli, osud ji obmyslel požehnaným věkem sedmdesáti osmi let, zemřela 10. května 1897.¹² Žel, že její oživlé oči nebyly po kratším čase ušetřeny slz, pradědeček, ač do poslední chvíle svěží, ji na věčnost předešel 26. července 1887, sotva překročiv sedmdesátku.¹³

Zato v létě 1893 zašla ke svatému Havlu, aby vroucně poděkovala, nijak se cestou neostýchavší přijímat blahopřání rychnovských sousedů. Velká věc! Bedřich Novák dostal tvrdým podmínkám stipendia, a složiv veškeré zkoušky s vyznamenáním, byl promován sub auspiciis imperatoris, čemuž na důkaz mu odevzdal v aule přítomný pražský místopředseda císařův dar — zlatý prsten. Ale nespátňujme v tom slibnou předzvěst!¹⁴

Téhož roku byl sestaven z prací bývalých rychnovských studentů Pelclův almanach, do něhož Mitvalský přispěl populární úvahou „O cizopasnících v lidském oku.“¹⁵ Pokládáme ji za poslední jeho styk s městem jeho středoškolských studií. Dne 7. prosince 1899 totiž docent Karlovy university MUDr. Jan Mitvalský zemřel k nepředstavitelné škodě české vědy lékařské, a byl pochován na Vyšehradě.

Odešel ne ještě čtyřicetiletý, tedy v úvodu svého díla, jež mohlo být užitečné celému světu. Necht' toho Kunvald a Rychnov nezapomíná a nedovolí zhasnout světlu jeho skvělé památky, dnes po třech čtvrtstoletích už nebezpečně dohořívajícímu.

¹ Je přirozeně pouze rukopisná a dovedl jsem v ní děje rodu Krpatů až k roku 1523.

² Matrika narozených Rychnova nad Kněžnou sig. 142—10, f. 535, Státní archiv Zámorsk.

³ Sběrka úmrtních oznámení v našem rodinném archivu.

⁴ Sběrka písemností v našem rodinném archivu.

⁵ Matrika sňatků Choceň sig. 2110, f. 144, StA Zámorsk.

⁶ Datum je nejisté, neboť není ověřeno matrikou, kterou jsme v tomto případě nenašli. Převzali jsme tedy neúřední pramen, podrobně označený v pozn. následující.

⁷ **Hájek, Jan Křtitel**, farář v Hrubém Rohozci (s prof. Josefem Durychem): „Rodokmen P. Fortunáta Durycha, expaulana a slavného slavisty, rodáka z Turnova“, 1937. Jde o jediný velmi rozlehlý arch, jehož vydavatelé nejsou uvedeni.

O rodu Vostřebalů viz pěknou stat Věry Vostřebalové „Z rychnovského rodopisu — rod Vostřebalů“ v tomto sborníku č. 3/1970 str. 127—136. Autorka patrně záměrně nedbala přibuzenství s Durychovými. Je prosté — náš František Jošt se oženil (23. října 1882) s Annou, dcerou rychnovského c. k. listovního Josefa Adalberta Durycha. Její sestra Emilie Antonie se provdala za rychnovského rodáka JUDr. Jana Vostřebala, advokáta v Novém Městě nad Metují.

⁸ Matrika narození Kunvald ab 4. VIII. 1853 sig. 3290, f. 119, StA Zámorsk. Pozdější duchovní do rubriky poznamenal, že k účelu zápisu na studium vydal opis křestního listu 27. září 1872, čímž ověřil dobu, kdy Mitvalský přišel do gymnasia.

⁹ Opis rodného listu v našem rodinném archívu. Odvolává se na matriku č. XII. roč. 1869, str. 66, Kostelec nad Orlicí.

¹⁰ Katalog sedmé třídy školního roku 1879 gymnasia v Rychnově n. Kn. str. 15 (Okresní archív, Rychnov nad Kněžnou).

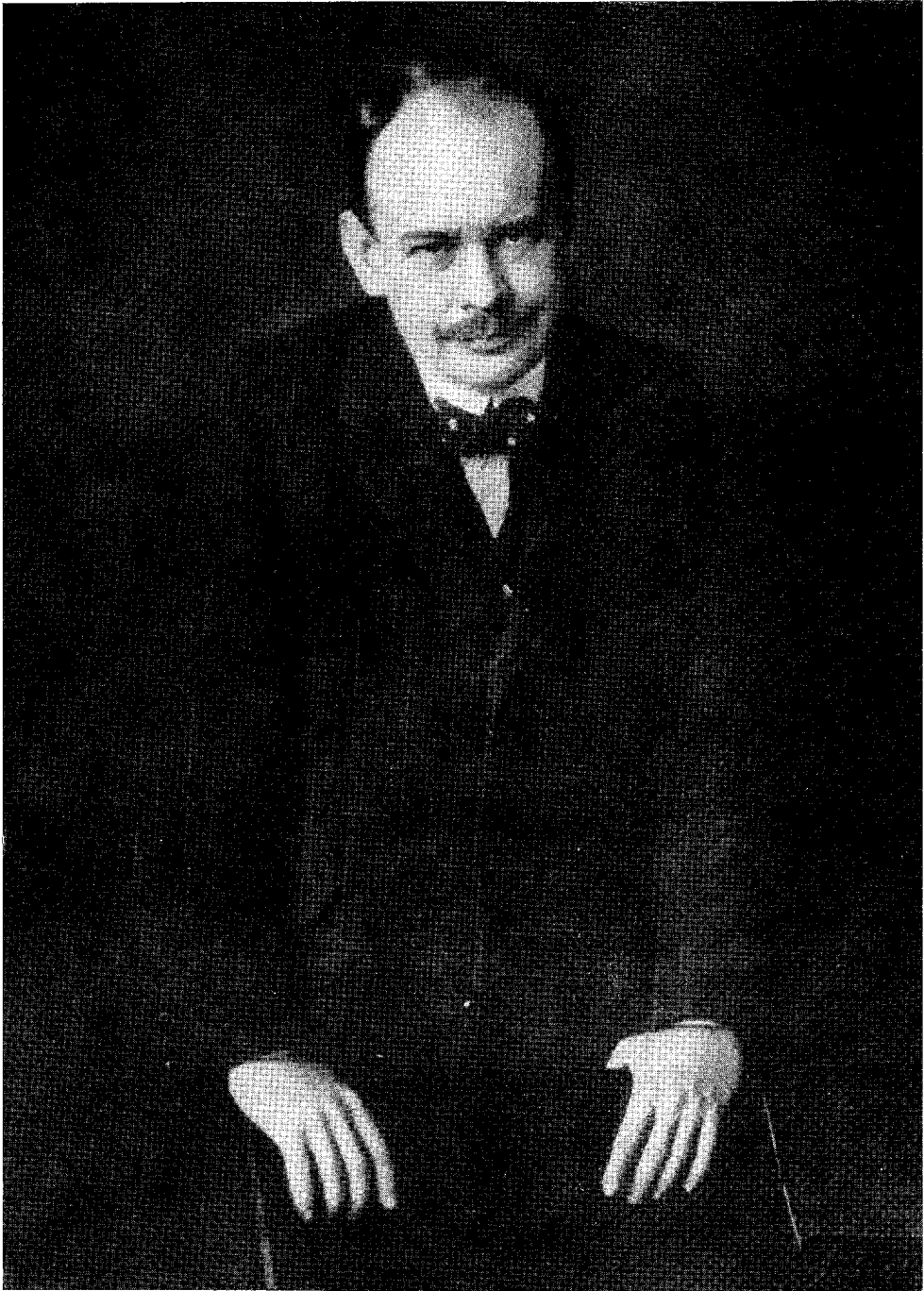
¹¹ Nachází se dodnes v mé sbírce starých tisků — „Každodenní Chléb Mariánský, ne tak tělo, jako duši na cestu věčnosti posilující, totiž ... Vytištěný v roce 1780.“

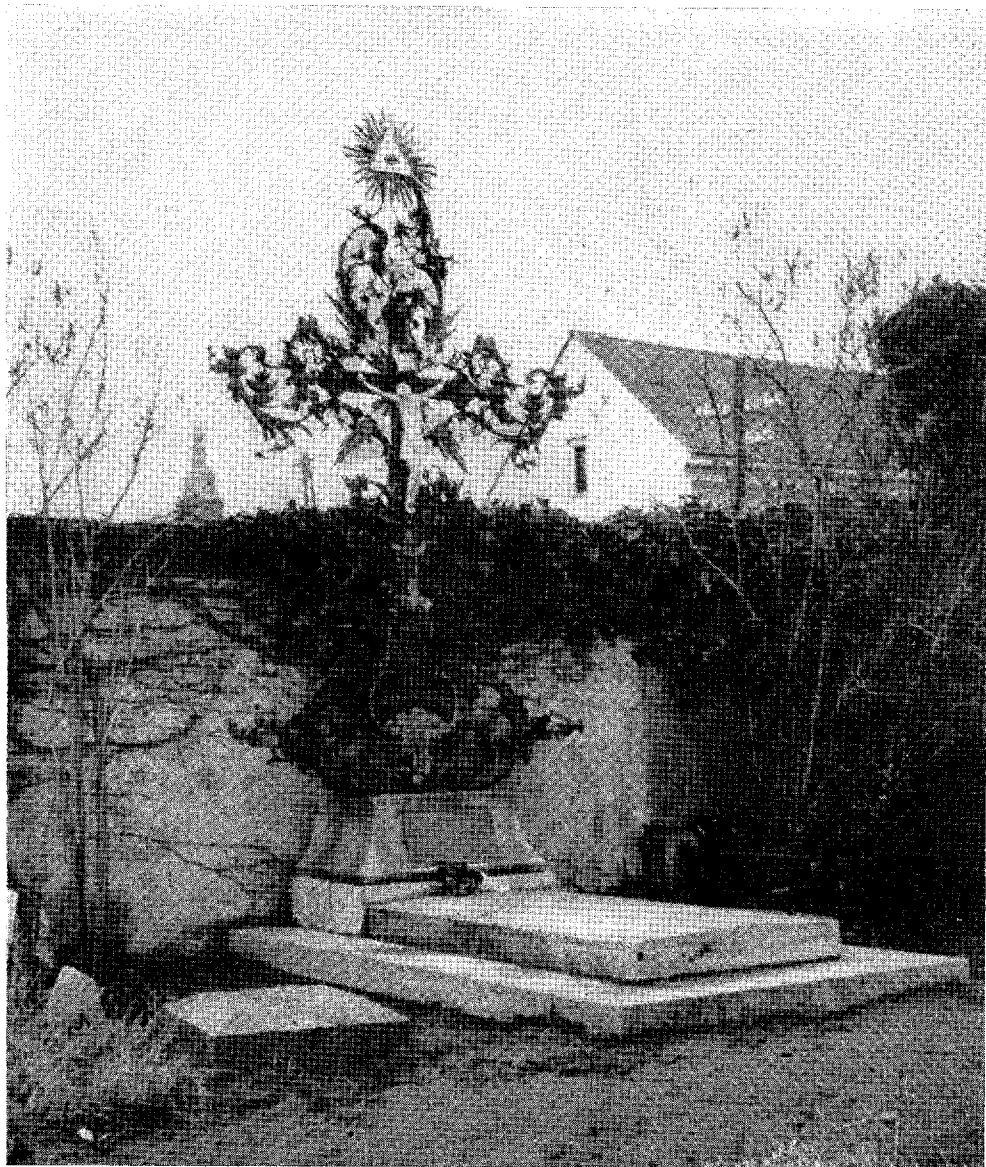
¹² Jako v poznámce 3.

¹³ Týž pramen.

¹⁴ Použijme příležitosti, abychom orlickému kraji připomenuli kosteleckého rodáka MUDr. Bedřicha Nováka, který zprvu jako praktický a později městský lékař v Pardubicích reprezentoval po teoretické i praktické stránce elitu východočeského zdravotnictví. Zásluhy o rozšíření a zmodernizování tamní nemocnice ho spolu s nezištnou prací v chudinství a čtvrtích zdravotně nejzanedbanějších pozvedly na čelné místo městské správy. Jakkoliv jako odborník šel od úspěchu k úspěchu, v soukromí se považoval za trosečníka. Byl proto napaden krajně nebezpečnou chorobou, kterou správně rozpoznal, rozhodl se nejen se jí nebránit, ale dokonce vycházet jí vstříc. Bylo to doslova lékařské suicidium. Přirozeně nebyl to proces dlouhý, zhasl 3. srpna 1922 v Pardubicích, které vděčně zvěčnily jeho jméno v umělecké výzdobě velké rozety z barevného skla, jediném okně obřadní síně městského krematoria. Jeho urnu najdete na jednom pomníku nového rychnovského hřbitova.

¹⁵ Pelcův almanach z roku 1893, str. 169, OA Rychnov nad Kněžnou, C. 199.

Hrušovany nad Jevišovkou, hrob Maxe Dvořáka Foto Jakub Pavel